

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญรูป	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 แนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
1.4.1 ทฤษฎีการเข้าถึง	4
1.4.2 แนวความคิดเรื่องการจัดการความขัดแย้ง	7
1.4.3 แนวความคิดเรื่องวาทกรรม	10
1.4.4 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน	12
1.4.5 แนวความคิดเรื่องพื้นที่ทางสังคม	16
1.4.6 วรรณกรรมปริทัศน์	20
1.5 กรอบแนวความคิดในการศึกษา	27
1.6 วิธีการวิจัย	30
1.6.1 ข้อมูล แหล่งข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
1.6.2 อุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	31
1.6.3 การวิเคราะห์และตีความข้อมูล	32
1.6.4 การนำเสนอข้อมูล	33
1.7 การนำเสนอเนื้อหาวิทยานิพนธ์	33

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2	สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์กายภาพของพื้นที่ศึกษา และประวัติความเป็นมาของชุมชน	35
2.1	สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์กายภาพของพื้นที่ศึกษา	35
2.1.1	ทำเลที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ	35
2.1.2	ลักษณะภูมิอากาศ	40
2.1.3	ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ	44
2.1.4	ทรัพยากรดินและที่ดิน	45
2.1.5	ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	46
2.2	ประวัติความเป็นมาของชุมชน	48
2.2.1	ลักษณะประชากร	49
2.2.2	การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เชิงอนุรักษ์และการเป็นชุมชน	50
2.2.3	การบริการขั้นพื้นฐานทางสังคม	53
2.2.4	สภาพทางเศรษฐกิจ	54
2.2.5	สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	55
2.2.6	บทบาททางการเมืองการปกครองที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชน	58
2.3	สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	61
บทที่ 3	การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการทรัพยากร และผลกระทบต่อชุมชน	63
3.1	ช่วงที่ (1) การประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าบ้านนา – หุ่นควายกิน และป่าขุนช่อง ระหว่างปี พ.ศ. 2507 – 2516	64
3.2	ช่วงที่ (2) การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง ช่วงปี พ.ศ. 2517 – 2534	71
3.3	ช่วงที่ (3) การประกาศเขตจัดการต้นน้ำประแสร์และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาอ่างฤๅไนช่วงปี พ.ศ. 2535 – ปัจจุบัน	75
3.4	สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	82

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนในการต่อรอง	85
4.1 ศักยภาพของชุมชนในการต่อรอง	85
4.1.1 การมีอุดมการณ์ร่วม	85
4.1.2 การบริหารจัดการ และการริเริ่ม โครงการ	88
4.1.3 การระดมทุน	89
4.1.4 อำนาจและการต่อรองทางการเมือง	91
4.1.5 ผู้นำชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน	93
4.2 ข้อจำกัดของชุมชนในการต่อรอง	97
4.2.1 ข้อจำกัดทางกฎหมาย	97
4.2.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ	101
4.2.3 แนวความคิดการแยกคนออกจากป่า	102
4.2.4 การประกาศเขตพื้นที่หวงห้าม คุ้มครอง และอนุรักษ์	107
4.2.5 การแบ่งเขตการใช้ที่ดิน	110
4.3 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	114
บทที่ 5 ประเด็น วิธีการ และกระบวนการต่อรองในการเข้าถึงทรัพยากร	115
5.1 ประเด็นที่ทำให้เกิดการต่อรอง	115
5.1.1 การต่อรองเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	115
5.1.2 การต่อรองเกี่ยวกับการเก็บหาของป่า	118
5.1.3 การต่อรองเกี่ยวกับการล่าสัตว์ป่า	120
5.1.4 การต่อรองเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรน้ำ	123
5.2 วิธีการต่อรอง	127
5.2.1 การใช้การเจรจาทางการเมืองในระดับท้องถิ่น	127
5.2.2 การสร้างสัญลักษณ์ควบคุมและกำหนดขอบเขต	130
5.2.3 การใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมชุมชนสร้างลักษณะ	134
ในการเข้าถึงการยอมรับจากสังคม	
5.2.4 การใช้อิทธิพลของนายทุนและระบบอุปถัมภ์	135

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.3 กระบวนการในการต่อรอง	140
5.3.1 กระบวนการค้นหาหลักฐานมายืนยัน	140
5.3.2 กระบวนการรณรงค์ให้ทุกชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ทางการเกษตร	141
5.3.3 กระบวนการร่วมกิจกรรมกับภาครัฐและเอกชน ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	142
5.4 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	143
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	146
6.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	146
6.1.1 สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์กายภาพและประวัติความเป็นมาของชุมชน	146
6.1.2 การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการทรัพยากร และผลกระทบต่อชุมชน	148
6.1.3 สัถยภาพและข้อจำกัดของชุมชนในการต่อรอง	150
6.1.4 ประเด็น วิธีการ และกระบวนการต่อรอง	150
6.2 ข้อเสนอแนะ	152
บรรณานุกรม	154
ภาคผนวก	162
ภาคผนวก ก บันทึกข้อความเกี่ยวกับสัญญาจ้างที่ไม่เป็นธรรม	163
ภาคผนวก ข บันทึกข้อความเกี่ยวกับการคัดค้านการปักเขตแดน	164
ภาคผนวก ค บันทึกข้อความเกี่ยวกับโครงการทางช้างผ่าน	174
ประวัติผู้เขียน	180

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 รายละเอียดของภูมิอากาศเฉลี่ยรายเดือนในคาบ 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2547	41
2.2 สถิติอากาศในคาบ 30 ปี จังหวัดระยอง	42
2.3 สถิติอากาศในคาบ 30 ปี จังหวัดจันทบุรี	43
2.4 การบริการขั้นพื้นฐานทางสังคม	54
2.5 กลุ่มที่เป็นทางการของชุมชนในพื้นที่ศึกษา	57
2.6 ประเพณีที่น่าสนใจของชุมชนในพื้นที่ศึกษา	58
4.1 องค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชน	95

สารบัญรูป

รูป	หน้า
1.1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา	29
2.1 พื้นที่ศึกษาจังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรีในพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ภาคตะวันออก	37
2.2 พื้นที่ศึกษาในเขตป่ารอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออก	38
2.3 ความสูงของภูมิประเทศของพื้นที่ศึกษา	39
2.4 เส้นทางเดินของสัตว์ป่า	47
2.5 พื้นที่เขตซ้อนทับ	51
2.6 การหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองส่วนท้องถิ่น	60
2.7 ป้ายหาเสียงขนาดใหญ่ของนักการเมืองส่วนท้องถิ่น	60
2.8 ป้ายแสดงการเลือกตั้ง	60
2.9 ป้ายหาเสียงที่ติดตามถนน	60
3.1 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2507 - 2516	65
3.2 พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง ปี พ.ศ. 2517 - 2534	72
3.3 เขตจัดการต้นน้ำประแสร์ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ปี พ.ศ. 2555 – ปัจจุบัน	76
3.4 ระดับชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ศึกษา	77
4.1 ภาพถนนก่อนการพัฒนา	86
4.2 ภาพถนนหลังการพัฒนา	86
4.3 ทักษิณภาพโรงเรียนบ้านน้ำกร่อย	86
4.4 สถานีอนามัยแสงส่องหล้า 2 ภายในชุมชนบ้านน้ำกร่อย	87